

O GEORGE
RWELL

Zile birmaneze

Traducere din limba engleză
și note de Gabriela Abăluța

POLIROM
2016

— Prietene, știu că nu crezi așa ceva. Dacă ai dezaproba cu adevărat Imperiul britanic nu ai vorbi astfel despre el, aici, în particular. Ai striga-o în gura mare. Îți cunosc caracterul, domnule Flory, mai bine decît ți-l cunoști dumneata.

— Regret, doctore, n-o să mă apuc s-o strig în gura mare. Nu am curaj. „Îndemn la rușinoasa tihnă”, asemenea bătrînului Belial din *Paradisul pierdut*. E mai sigur. În țara asta, trebuie să fii un pukka sahib, altfel mori. Timp de cincisprezece ani nu am vorbit cinstit cu nimeni, în afară de dumneata. Vorbele spuse aici sînt o supapă de siguranță; o mică liturghie neagră pe furiș, dacă mă înțelegi.

În această clipă se auzi un tinguit jalnic afară. Bătrînul Mattu, hindusul care avea grijă de biserica europeană, stătea în soarele de sub verandă. Era un biet bătrîn zgîlțit de friguri, semănînd mai degrabă cu o lăcustă decît cu o ființă umană, îmbrăcat în cîtiva centimetri de zdrențe soloase. Locuia lingă biserică, într-o colibă meșterită din canistre de gaz aplatizate din care ieșea uneori, zorînd cînd apărea vreun european, ca să-l salute cu plecăciuni adînci și jeluînd ceva despre *talab*, care era de numai optsprezece rupii pe lună. Privînd cu jale în sus, spre verandă, își mîngîie cu o mîină pielea pămîntie a abdomenului iar cu cealaltă făcu gestul de a vîri mincare în gură. Doctorul căută în buzunar și aruncă o monedă de patru anna peste balustrada verandei. Era cunoscut pentru inima lui bună și toți cerșetorii din Kyauktada îl aleseseră ca țintă.

— Iată degenerarea Esstului, spuse doctorul arătîndu-l pe Mattu care se apleca ondulîndu-se ca o omidă și scîncea plin de recunoștință. Privește cît de jalnice îi sînt membrele. Gleznele îi sînt mai subțiri ca încheietura mîinii unui englez. Privește la abjecția și servilismul lui. Privește-i ignoranța, o ignorantă cum în Europa nu

întilnești în afara instituțiilor pentru debili mentali. Cîndva l-am întrebât cîți ani are. „Sahib, mi-a răspuns, cred că am zece ani.” Cum poți pretinde, domnule Flory, că nu ssînteți superiorul firesc, prin natură, al unor asemenea ființe?

— Sărmanul Mattu, se pare că iureșul progresului l-a ocolit, spuse Flory aruncînd încă o monedă de patru anna peste balustradă. Du-te, Mattu, cheltuie-i pe băutură. Fii cît poți de degenerat. Toate astea amină Utopia.

— Ah, domnule Flory, uneori mă gîndesc că tot ce spui este ca să... care este expresia?... să mă îei peste picior. Simțul englezesc al umorului. Noi, orientalii, după cum este bine știut, nu avem deloc umor.

— Norocoșilor. Asta ne-a distrus, afurisitul nostru simț al umorului.

Flory căscă, ținîndu-și miinile la ceafă. Mattu se îndepărtase tîrșîindu-și picioarele după ce mai scosese niște sunete de recunoștință.

— Cred că ar trebui să plec înainte ca blestematul ăsta de soare să se înalțe prea mult. Anul ăsta o să fie o arșiță ca de iad, o simt în toate oasele. Ei, doctore, ne-am contrazis atîta și nici nu te-am întrebât ce mai e nou. Abia am venit ieri din junglă. Ar trebui să mă întorc polmîine – nu știu dacă o să mă duc. S-a întîmplat ceva în Kyauktada? Vreun scandal?

Doctorul deveni brusc serios. Își scosese ochelarii; fața lui cu ochi negri și apoși semăna cu a unui ciine negru de aport. Privi înt r-o parte și spuse pe un ton mai ezitant ca înainte:

— Adevărul este, prietene, că se întîmplă ceva foarte neplăcut. Probabil că vei rîde pentru că pare un fleac, dar am dat de un mare bucluc. Ori mai bine zis ssînt în pericol să dau de bucluc. Este o afacere clandestină. Voi, europenii, nu veți auzi niciodată direct despre ea. În acest loc – făcu semn cu mina înspre bazar – au mereu loc conspirații și

comploturi despre care voi nu auziți. Dar pentru noi ele înseamnă mult.

— Ce se întâmplă, așadar?

— Ulte. Se coace o intrigă împotriva mea. O intrigă foarte serioasă menită să-mi întineze caracterul și să-mi distrugă cariera oficială. Fiind englez, nu vei înțelege aceste lucruri. Am stîrnit dușmănia unui om pe care probabil că nu-l știi, U Po Kyin, judecătorul sub-departamental. Este un om foarte periculos. Răul pe care mi-l poate face este incalculabil.

— U Po Kyin? Care-i ăsta?

— Bărbatul acela mare și gras, cu gura plină de dinți. Cassa lui este în jos, pe drum, la o sută de metri.

— A, ticălosul ăla gras? Îl cunosc bine.

— Nu, prietene, nu, nu! exclamă doctorul nerăbdător, nu se poate să-l cunoști. Numai un oriental l-ar putea cunoaște. Dumneata, un gentleman englez, nu poți să cobori cu gîndul atît de jos. Este mai mult decît un ticălos, este... cum să spun? Îmi lipsesc cuvintele. Îmi sugerează un crocodil cu trup de om. Are viclenia unui crocodil, cruzimea și sălbăticia lui. Dacă i-ai cunoaște faptele! Atrocitățile comise de el! Jecmănelile, mitele! Fetele pe care le-a nenorocit, violindu-le chiar sub privirile mamelor lor! Ah, un englez nu-și poate imagina un asemenea caracter. Și acesta-i omul care și-a jurat să mă distrugă.

— Am auzit destule despre U Po Kyin din diverse surse, spuse Flory. Pare o mostră reprezentativă pentru judecătorii birmanezi. Un birmanez mi-a spus că în timpul războiului U Po Kyin, care făcea recrutările, a alcătuit un batalion numai din fiii lui nelegitimi. E adevărat?

— Nu avea cum să fie, spuse doctorul, căci n-ar fi fost destul de mari. Cit despre mirșăvia lui, nu încapă nici o îndoială. Și acum este

hotărit să mă distrugă. În primul rînd mă urăște pentru că știu prea multe despre el; și apoi, este dușmanul oricărui om cinstit. Va începe așa cum obișnuiesc asemenea oameni, prin calomnie. Va împrăști zvonuri, din cele mai înspălmîntătoare și mai mincinoase despre mine. A început deja.

— Dar cine va de crezare unui individ ca el împotriva dumatăle? Nu-i decît un judecător oarecare. Dumneata ești funcționar superior.

— Domnule Flory, nu înțelegi viclenia orientală. U Po Kyin a disstrus demnitari cu rang mai înalt decît mine. Va ști care sînt căile prin care să se facă crezut. De aceea... ah, este foarte dificil!

Doctorul făcu cîtiva pași pe verandă, ștergîndu-și ochelarii cu batista. Era clar că mai era ceva ce delicatetea îl împiedica să dezvăluie. O clipă fu atît de tulburat, încît Flory ar fi vrut să-l întrebe dacă îl poate ajuta cu ceva, dar nu o făcu. Știa că este inutil să te amesteci în certurile orientalilor. Nici un european nu reușește să dea de miezul acestor certuri; întotdeauna e ceva impenetrabil pentru mintea europeană, o conspirație în spatele conspirației, un complot în interiorul complotului. Și apoi, una din cele Zece Porunci ale lui pukka sahib este să se țină la o parte de certurile „băști-nașilor”. Spuse plin de îndoială:

— Ce este dificil?

— Este vorba, dacă... ah, prietene, mă tem că vei rîde de mine. Dar uite ce este: dacă aș fi membru al Clubului European! Dacă! Cît de diferită ar fi poziția mea atunci!

— Clubul European? De ce? Cum te-ar putea ajuta asta?

— Prietene, în asemenea chestiuni, prestigiul este totul. U Po Kyin nu mă va ataca pe față; n-ar îndrăzni niciodată. Mă va defăima și mă va mușca pe la spate. Și dacă este sau nu crezut, depinde numai și numai de poziția mea față de englezi. Așa sstau lucrurile în India. Dacă avem un bun

prestigiu, ne ridicăm; dacă e prosst, cădem. Un salut și un semn cu ochiul va face mai mult ca o mie de rapoarte oficiale. Și nici nu-ți poți imagina ce prestigiu îi conferă unui Indian acceptarea ca membru al Clubului European. În club este practic european. Nici o calomnie nu-l poate atinge. Un membru al clubului este sacrossanct.

Flory își întoarse privirea și se uită peste balustrada verandei. Se ridicase, ca și când ar fi vrut să plece. Întotdeauna se simțea rușinat și stingherit când trebuia să admită în prezența doctorului că din cauza pielii lui negre acesta nu putea fi primit în club. Este un lucru neplăcut când prietenul cel mai bun nu îți este egal din punct de vedere social; dar era un lucru absolut inerent aerului din India.

— S-ar putea să te aleagă la următoarea adunare generală, spuse el. Nu spun că o vor face, dar nu este imposibil.

— Ssint convins, domnule Flory, că nu-ți imaginezi că-ți cer să mă propui? Doamne ferește! Știu că-ți este imposibil. Pur și simplu am făcut o remarcă: dacă aș fi membru al clubului, aș fi invulnerabil în viitor.

Flory își puse pălăria pe creștet și, împunghind-o cu vârful bastonului, o trezi pe Flo care dormea sub scaun. Flory se simțea stinjenit. Știa că dacă ar avea curajul să înfrunte câteva certuri cu Ellis ar putea, după toate probabilitățile, să asigure alegerea doctorului Veraswami ca membru al clubului. Și, la urma urmei, doctorul era prietenul lui, aproape singurul prieten pe care îl avea în Birmania. Discutaseră și se contrazisaseră de sute de ori, doctorul luase cina în casa lui, ba chiar îi propusese lui Flory să-l prezinte soției sale, dar ea, o pioasă hindusă, refuzase această onoare. Merseseră împreună la vânătoare — doctorul, echipat cu cartușiere și cuțite vânătoarești, urcând gîfîind pantele dealurilor alunecoase

din cauza frunzelor de bambus, își descărca pușca într-aiurea fără să țintească. Dar mai știa și că doctorul nu i-ar cere niciodată sprijinul, și că admiterea unui oriental în club va fi precedată de o discuție aprinsă. Nu, nu putea înfrunța această discuție! Nu merita. Spuse:

— Ca să-ți spun drept, s-a vorbit deja despre asta. Chiar în dimineața aceasta s-a discutat, iar bestia aia mică de Ellis și-a ținut obișnuita predică despre „scîrbele de negri”. Macgregor a sugerat să primim un membru autohton. Îmi imaginez că a primit ordin s-o facem.

— Da, am auzit despre asta. Auzim și noi treburile de acest fel. Așa mi-a și venit ideea.

— Urmează să se hotărască la adunarea generală din iunie. Nu știu ce se va întâmpla, cred că depinde de Macgregor. Ți voi da votul meu, dar nu pot face mai mult. Îmi pare rău, dar pur și simplu nu pot. Nici nu știi ce discuții vor fi. E foarte probabil să te aleagă, dar o vor face protestînd, așa cum îndeplinești o îndatorire neplăcută. Și-au făcut un adevărat fetiș din a păstra acest club în exclusivitate alb, cum spun ei.

— Dessigur, prietene, dessigur! Înțeleg perfect. Doamne ferește să ai neplăceri cu prietenii dumitale europeni din cauza mea. Te rog, te rog să nu te implici cumva! Simplul fapt că se știe că ești prietenul meu îmi face mai mult bine decît îți poți imagina. Prestigiul, domnule Flory, este ca un barometru. De fiecare dată cînd ești văzut intrînd în casa mea, mercurul se ridică cu încă o jumătate de grad.

— Ei bine, trebuie să încercăm să-l menținem la „constant frumos”. Mă tem că asta-i cam tot ce pot face pentru dumneata.

— Și atît este mult, prietene. Și de aceea mai este un lucru asupra căruia vreau să te previn, deși mă tem că vei rîde. Dumneata însuși trebuie să te ferești de U Po Kyin. Atenție la crocodil! Nu